

ԴԱՐԱԼԱԳԵԱԶ ԿԱՄ ՎԱՅՈՑ ՁՈՐ

Դարալագեազի անթիւ հոյակապ վանքերի, բերդերի և կամուրջների աւերակները վկայում են, որ հայի արեան հեղեղներով ողողած նախկին այդ Վայոց Ձորը ունեցել է մի փառաւոր անցեալ: Թողնելով Վայոց Ձորի անցեալը՝ այժմ ես կը ցանկայի ընթերցողին մի համառօտ տեղեկութիւն տալ նրա ներկայ դրութեան մասին:

Դարալագեազը սահմանակից է արեւելից Ջանգեզուրի գաւառին, արեւմտից՝ Երեւանի և Նոր-Բայազետի գաւառներին, հարաւից՝ Նախիջևանի գաւառին և Շարուրի գաւառակին, իսկ հիւսիսից Նոր-Բայազետի և Զիւանշիրի գաւառներին:

Դարալագեազը սաստիկ լեռնային դրութիւն ունի: Այդ անուանը ինչպէս բացատրում են շատերը, ստացել է իր անթիւ ու անհամար լեռների պատճառով (Դարալագեազ—դարալարգեազ թուրքերէն նշանակում է ձորեր ման եկ: Երեք գլխաւոր լեռնաշղթաներ կան նրա մէջ բազմաթիւ բարձրաբերձ գագաթներով և գետգոգներով (перевалы):

Դարալագեազի մի ծայրից մինչև միւս ծայրը լեռ ու ձոր ճեղքելով անցնում է Արփաչայ գետը՝ Ալագեազ կամ Ղօյթուլչայ, Հէրհէր չայ, Զուլ չայ, Զիրակ չայ կամ Ղուշի բիւակ չայ, Ախտա չայ, Մարտիրոս չայ և Գնիջիկ չայ վտակներով: Արփաչայի վտակների մի քանիսի վրայ կան հոյակապ հին կամուրջներ, կոփածոյ քարերից շինած:

Հանքային ջրերից ամենագլխաւորներն են Խտիսու գիւղից 1¹/₂ վերստ հեռաւորութեան վրայ գտնուող երեք ծծմբային աղբիւրները, որոնք ունին 29,5—33° տաքութիւն ըստ R°: Այդ աղբիւրները շրջակայ գաւառներից դէպի իրանց են զգրաւում յաճախողների մեծ քանակութիւն ամառնային ժամանակ. բացի սրանցից կան էլի հանքային ջրեր Սօյլան գիւղի մօտ, Ենկիշայ գիւղից երեք վերստ հեռաւորութեամբ Ղոզլու գարա ձորում, Հէրհէր գիւղից դէպի արեւելք Ղալա-դարասի ձորում, Քէշիքեանդից դէպի արեւելք Լոր-դարա ձորում, Ար-

ժիա գիւղից դէպի ներքե երեք վերստաչափ հեռու Արփաշայի երկու ափերին միջանի աղբիւրներ, Բուլախար գիւղի մօտ, Էրտափին գիւղից 2 վերստ դէպի հիւսիս Գիւմիւշուլաղ վտա-
կի երկու ափերին միջանի աղբիւրներ, Վերին-Տանձիկ գիւղից դէպի արևելք միջանի աղբիւրներ Արփաշայի երկու ափերին, Ներքին-Տանձիկ գիւղից $\frac{1}{2}$ վերստ դէպի հարաւ Արփաշայի ձախ ափին, Մալիշկեա գիւղից $\frac{1}{2}$ վերստ հեռու դէպի հիւսիս ձորի մէջ և Այար գիւղից դէպի հարաւ երեք վերստ հեռաւո-
րութեան վրայ, Ենկիշայի ու Ղուրդղուլաղի ճանապարհի վրայ ձորի միջի մեծ աղբիւրը «Դուա» (քոսի ջուր) անունով:
Այժմեան Դարալագեազը (Վայոց Ձորը) բաղկացած է հինգ շինական հասարակութիւններից, որոնք են.

	գիւղ	տուն
1 Քէշիշքեանդի շինական հասարակութիւն	20	1158
2 Ալագեազի » »	20	874
3 Գնդիվազի » »	22	814
4 Մարտիրոսի » »	18	769
5 Ղոզլայի » »	21	863

Ընդամենը 101 4478

Սրանցից ամենից մեծը Քէշիշքեանդու շինական հասարա-
կութիւնն է, որի մէջ կան ութ հայ գիւղեր, Ալագեազու հասա-
րակութեան մէջ երեք հայ գիւղեր, Գնդիվազու հասարակու-
թեան մէջ 3 գիւղ, Մարտիրոսու հասարակութեան մէջ չորս
հայ գիւղեր և Ղոզլայու հասարակութեան մէջ հինգ հայ գիւ-
ղեր: Ահա այդ գիւղերի անունները.

Քէշիշք. հասար. Քէշիշքեանդ, Օրթաքեանդ, Բաշքեանդ,
Ղօյթուլ, Այար, Մալիշկեա, Ենկիշա և Դայլախլու:

Ալագեազու հասար. Հասանքեանդ, Էրտազին, Քարազը-
լուի և Թառաթում:

Գնդիվազու հասար. Կուշի, Գնդիվազ և Հէրհէր:

Մարտիրոսու հասար. Փոռ, Փաշալու, Ազադակ, Մար-
տիրոս և Սօյլան:

Ղոզլայու հասար. Արգա, Ռինդ, Աղաւնաձոր, Ելգին և
Գնիշիկ:

Քէշիշքեանդը այժմ 155 տուն է կազմում: Բնակիչների
թիւը ընդամենն 1405 հոգի, որոնցից 746 հոգին արական են,
իսկ 659 իգական: Այդ գիւղը Դարալագեազու գաւառակի կեն-
տրոնական գիւղն է, ուստի այստեղ է մշտապէս նստում գա-
ւառակի պրիստաւը, հաշտարար միջնորդը, որը նշանակուած է
1903 թուի աշնանից: Արդէն շինւում է այստեղի իշխանութեան

կարգադրութեամբ Դարալագեազու քննական և հաշտարարական մասի կառավարչի բնակարանը և ատեանը. շուտով պէտք է բացուի այստեղ նաև պոստատուն. այստեղ է գտնուում շինական կառավարութիւնը և Քէշիշքեանդու միդասեան արքունի արական դպրոցը, որի մէջ սովորում են 59 աշակերտ և 4 աշակերտուհի:

Բնակիչները գաղթած են Տաճկաստանի Աղբակ գաւառից ոռոս-պարսկական պատերազմից յետոյ. կան գաղթածներ և Պարսկաստանի Սալմաստ գաւառից, բայց բոլորն էլ խօսում են սալմաստեցոց լեզուով: Քէշիշքեանդցիները պարապում են երկրագործութեամբ, այգեգործութեամբ և անասնապահութեամբ, հին, նահապետական ձևով: Շատ քիչ տարածութեան վրայ են ցանում բամբակ և բրինձ. ամառնային ժամանակ զգում են ջրի պակասութիւն, որը կարելի էր վերացնել, եթէ բնակիչները միախորհուրդ լինէին և մօտիկ աղբիւրներից շուր բերէին՝ ջրհորներ փորելով: Այդ մասին թէև եղել են շատ յորդորողներ, բայց հարուստների ու աղքատների մէջ միաբանութեան բացակայութեան պատճառաւ բանը դուրս չէ եկել: Գիւղի աղբիւրի շուրջ քիչ աղի համ ունի և բղխելով ճահճային հողի միջից՝ առողջարար չէ, որի համար էլ բնակիչները այնքան առողջ և վայելակազմ մարդիկ չեն համեմատելով Դարալագեազի միւս գիւղերի բնակիչների հետ: Եթէ քիչ աշխատութիւն գործ դնեն, քէշիշքեանդցիները կարող են խմելու համար էլ պատուական ջուր բերել մօտիկ աղբիւրներից: Բնակիչների երեք մասը աղքատ է, 50—60 տուն չունեն բանուոր անասուններ, մնացածներից տասն տուն հարուստներ են որոնց կարողութիւնը հասնում է 100—1000 ըուբ., երկու տուն մինչև 3000 ըուբ. գումար, միւսները բոլորը պարտք չունեցողներ և օրստօրէ պարողներ: Աղքատութեան գլխաւոր պատճառը ջրի պակասութիւնն է, վերջին ամիսների շարունակ երաշտը և հողային հարցը, հողը, որով անհաւասար կերպով օգտուում են նրանք, այսինքն մի մասը այնքան հող ունի, որ չգիտէ ինչպէս մշակի, միւսինն այնքան քիչ է, որ չգիտէ ինչպէս. Պարսկաստանից գաղթած օրից մինչև այժմ հողաբաժնութիւն տեղի չէ ունեցել Քէշիշքեանդում. զրկուողները 1889 թուից մինչև 1894 թիւը մաքառելով, չկարողացան յաջողացնել հողաբաժնութիւնը, յաղթանակն անցաւ էլի հողատէրերի ձեռքը զանազան միջոցներով... Վերջին ժամանակներս բնակիչները բաւականին օգտուում են իրանց մթերքները վաճառելով ծառայող դասակարգին և գուցէ դրանով բարեփոխեն իրանց դրութիւնը: Գիւղը հետզհետէ կերպարանափոխուում է, և շատ չի տևի, որ

սա Դարալագեազի կենտրոնավայրը, մի գիւղաքաղաք կը յառնայ: Առայժմ կայ երկու ճոթեղէն ապրանքի և մի մանր-բուլի խանութներ, երկու դարձնոցներ և երկու մաշկակարի խանութներ: Քէշիշքեանդցիներն ունեն եկեղեցի և երկու քահանայ:

Գիւղի հարաւային կողմը դեռևս կանգնած է մի աւերակ բերդ այնքան վիթխարի քարերից շինած, որ մարդ զարմանում է թէ ինչ հակայական ոյժ են ունեցել շինողները այդ քարերը իրար վրայ դարսելու համար: Բերդի մասին ոչ մի աւանդութիւն չկայ, բացի վրայի գերեզմանաքարերը, որոնք իրանց արձանագրութեամբ ու նկարներով վկայում են, որ բերդը հայկական է եղել:

Քէշիշքեանդից 2 $\frac{1}{2}$ վերստ հեռաւորութեամբ դէպի հիւսիս, Գուռուշայ գետակի ափին, հարթավայրի վրայ դրուած է Օրթաքեանդ գիւղը, 115 տուն, ունէ 1016 հոգի բնակիչներ, որոնցից 589 արական են և 427 իգական: Այդ գիւղի բնակիչները խիստ կարօտութիւն են զգում թէ հողի և թէ ջրի պակասութեան մէջ. այստեղ ամեն մի հոգուն հասնում է 3 $\frac{1}{2}$ փութէն տեղ հող, թէ ջրային և թէ անջրդի: Մի քանի տարի առաջ հաշուում էին Դարալագեազի ամենաաղքատ գիւղը, բայց վերջին տարիները օրթաքեանդցիները մշակութիւն առնելով թէ Դարալագեազի գաւառակում թէ Թիֆլիսի և Գանձա-նահանգներում մի քիչ բարւոքեցին իրանց դրութիւնը: Խեղճե-րը մշտական հացի կարօտութիւն ունին, այնպէս, որ հարկա-դրուած են իրանց այգիների բերքերը գրաստներով կրել Նոր-Բայազետու գաւառը և այնտեղ փոխել ցորենի ու գարու հետ, 115 տանից 10 տուն միայն հաց չեն առնում ծախ, մնա-ցողները բոլորն էլ հաց են գնում: Սրա համար ամեն մի տուն պարտաւորուած է ունենալ մի կամ երկու բեռնակիր ձի կամ ջորի իր հացը հայթհայթելու համար, մի բան միայն մխիթա-րական է, այն է՝ պատուական ջրի և օդի շնորհիւ թէ արական և թէ իգական սեռը խիստ առողջ են: Դարունը բացուելուն պէս օրթաքեանդցիները խումբ խումբ բահերն ուսերին գնում են հարևան Մալիշկես գիւղը կամ այլ գիւղեր խաղողի այգի-ներ փորելու: Օրթաքեանդը իր ժիր բանուորներով կատարում է մերձակայ գիւղերի դաշտային մշակութիւնը, մանաւանդ հունձը. այժմ նրանց դրութիւնը համեմատաբար քիչ լաւ է քէշիշքեանդցիներից: Այդ գիւղի գինին լաւ չէ, որովհետեւ խա-ղողը լաւ չէ հասնում: Հողի և ջրի սակաւութեան պատճառաւ խոտը և դարմանը սակաւ է այնտեղ, որը և արգելք է դառ-նում անասնապահութեան առաջադիմութեանը: Մի քանիսը ու-

ներ օրթաքեանդցիներէց հարեան Ալիխանփայ, Բլբուլօյան և Ղարա վանք թուրք գիւղերի հողերը կիսարար ցանում են կամ ցորեն կամ աւույտ իրանց պէտքերը լրացնելու համար: Ամառուայ համար օրթաքեանդցիք ունեն լաւ արօտատեղիներ թէ իրանց Ղուլի-բինա հանդերում և թէ Գիօլ իւրդ—«Թաքա դոլ-դուրան» իւրդի վրայ: Օրթաքեանդն ունի մի եկեղեցի և մի գրեթէ անգրագէտ ծեր քահանայ: Կան 4—5 լաւ գլորարներ, որոնք լաւ թաղիքներ են պատրաստում գիւղամից—գառան բրդից: Գիւղից 5—6 վերստ հեռաւորութեան վրայ, դէպի հիւսիս, մի սեպածն լեռան գլխին կանգնած է դեռևս ամուր կոփածոյ բարերով շինած բերդ, որին աւանդութիւնը յատկացնում է Պօռ իշխանին: Բիրդից դէպի արեւմտահարաւ աջ կողմը 2¹/₂ վերստ հեռաւորութեամբ գտնւում է հոյակապ Աստուածածնի վանքը կիսաւեր դրութեան մէջ, որտեղ շրջակայ գիւղերի բնակիչները Աստուածածնի տօնին ուխտ են գնում:

Օրթաքեանդից 2¹/₂ վերստ հեռու դէպի հիւսիս (Քէշիշքեանդից 5 վերստ) երկու զուգահեռական ձորերի բերանում լեռնալանջի վրայ դրուած է Բաշքեանդ գիւղը, որը Օրթաքեանդից և Քէշիշքեանդից բարձր դիրք ունենալով իր այդ գահոյքից, ինչպէս մի դիտանոց նայում է դէպի արեւմտահարաւ Օրթաքեանդի և Քէշիշքեանդի կանաչ և ծառազարդ հարթավայրին մինչև Արփաշայը, մինչև Աղանաձոր գիւղի սարահարթը և մինչև Դարալագեազը Շարուրից բաժանող լեռները, որոնց ծայրին իբրև պսակ նստած է հորիզոնի վրայ սպիտակափառ Մասիսը: Այդ բոլորը կազմում են միասին մի հիանալի տեսարան, իսկապէս յատկացնելով Բաշքեանդին իր գլխի գիւղ, բաշ-գիւղ անունը: Գիւղի արեւմտեան կողմից շառաչում է աղմկալից Գուռուշայ վտակն ու անցնում հսկայ դարևոր ընկուզենիների հովանիների տակով ու կտրելով Օրթաքեանդ և Քէշիշքեանդ գիւղերը թափւում է մայր Արփաշայ:

Քէշիշքեանդու շինական հասարակութեան մէջ սրա ջուրը ամենագոյնականն է, բայց ափսոս որ Գուռուշայը որքան դարնանը գոռոզանում է, այնքան ամառը մեղմանում, նուազում, լոռւում և հազիւ է բաւականացնում այդ երեք գիւղերին, կոփ և աղմուկ բարձրացնելով նրանց մէջ: Բաշքեանդը բաղկացած է 60 տնից, բնակիչների թիւն է 672 հոգի, որոնցից 316 արական են և 256 իգական: Այդ գիւղը չնայելով իր գեղեցիկ դիրքին, ամառնային ժամանակ սաստիկ կարօտութիւն է զգում դաշտերը և այգիները ջրելու համար, ուստի երկրագործութիւնը իր ցանկալի արդիւնքը չէ մատակարարում բնակիչներին, որով խեղճերը պարտաւորուած են թէ հացը և թէ խո-

ալ անասունների համար մշտապէս ծախ առնելու: Հարուստները մօտիկ Ղարա-վանք թիւրք գիւղի բնակիչների փոխադարձ համաձայնութեամբ ցանում են կիսարար ցորեն ու գարի, առւոյտ ու գոռինկայ և այդպիսով հոգում են իրանց կարիքը: Բաշքեանդցիներն էլ օրթաքեանդցիների պէս պարտաւորուած են ունենալ ամեն մի տուն 1—2 ձի կամ ջորի նոր-Բայազետի գաւառից կամ այլ հարեան գիւղերից հաց փոխադրելու: Տասնեակ տարիներ սրանից առաջ խիստ աղքատ էին, բայց այժմ նախանձելի դրութեան մէջ են, համեմատելով դրացի գիւղերի հետ: Այս բանում բաշքեանդցիներին օգնեց Ռուսաստանը, որտեղ միքանի պարոններ պարապելով առւտրով Արմաւիրի շրջակայ գիւղերում, բաւականին դուժարներ մտցրեցին գիւղը: Եթէ մի հիւր, մանաւանդ յարգելի անձնաւորութիւն մտնէ Բաշքեանդ, շաբաթներով չէ կարող ազատուել բաշքեանդցիների ձեռքից տնից տուն հիւրասիրուելով: Գիւղացիները ապրում են հաշտ և սիրով, չնայելով, որ իրանց Պարսկաստանից գաղթած հայերի մէջ կուսակցութիւնը, կռիւն ու թշնամութիւնը անպակաս են: Ապրում են ու հագնւում մաքուր, թէև պանդուխտներ շատ կան գիւղից, բայց երբէք իրանց հայրենիքը չեն մոռացել և մինչև այսօր բաշքեանդցիներից ոչ ոք չէ անջատուել հայրենիքից ընդմիջող՝ կարգադրուած է իրանց մէջ, որ 1—2 տարի մի եղբայրը մնայ օտարութեան մէջ, ապա սա վերադառնայ միւս եղբայրը գնայ, որպէսզի համ նիւթապէս չմնասուին համ հայրենիքից անմասն անբաժին չմնան: Բաշքեանդցիները գաղթած են Պարսկաստանի Սալմաստից և Սաւրի գիւղերից, որի համար էլ ինչպէս ամենին յայտնի է, լրջամիտ ու աչքաբաց մարդիկ են, իբրև սաւրիգեղցի կամ սալմաստցի: Գիւղում գրեթէ $\frac{2}{3}$ մասը հիւանդութիւն գիտեն: Շատ տներ ունին 10—100 փեթակ մեղուներ, որոնք լաւ արդիւնք են տալիս մանաւանդ բաշքեանդցիների «Բինայ» անուանեալ հանդուս: Կանայքը ձմեռուան սկզբից մինչև գարնան վերջը պարապում են թել մանելով, բրդից գորգեր ու կապերտներ գործելով: Այստեղ, գիւղի մօտ, բաւական ժամանակ գոյութիւն ունէր Պոռ իշխանի ապարանքը, որը գիւղացիները հետըզհետէ քանդելով օգտուեցին քարերով: Աւանդութիւն կայ թէ գիւղից վերև «Կապ» կոչուած քարակառկաութիւն մէջ պահուած է Պոռ իշխանի թուրը, կարէ կարասում դնուած:

Ղօյթուլչայի վերայ, Բէշլիքեանդից 3 վերստ հեռաւորութեամբ գտնւում է Ղօյթուլ գիւղը դէպի արևմուտ: Բնակիչների թիւն է 1066, որոնցից 646 արական են, 420-ը իգական: 1886 թուի ընտանեկան ցուցակով կազմում էին 83

տուն, այժմ եղել են 123 տուն: Դիւղը դրուած լինելով ցած դիրքի վրայ, ամառները շոգ է լինում, որի համար էլ թէ բամբակը և թէ պրինձը լաւ աճում են ու արդիւնք տալիս, ստացւում է և պատուական գինի: Վերջին տարիները Ղօյթուլցիները բամբակի և չալթուկի փոխարէն սկսել են բոստան ցանել, որից իւրաքանչիւր տուն ստանում է 50—100—150 բուբլի կանխիկ գումար: Հէնց որ ձմերուկը կամ սեխը հասնում են, Նոր-Բայազետի գաւառի բնակիչները իրանք են գալիս սայլերով գնում ու տանում իրանց գաւառը բոստանի (դարալագեազցոց լեզուով «պախէզի») բերքերից: Բաշ-Նորաշէնու—Նոր-Բայազետի արքունական ճանապարհը, որ անցնում է Ղօյթուլի մօտից, զգալի կերպով նպաստեց Ղօյթուլցիների մթերքների փոխադրութեանն ու վաճառքին: Ղօյթուլի հողը առհասարակ ամեն բանի յարմար է և արդիւնաբեր երկրագործութեան համար, ուստի այդ գիւղացիները համեմատաբար աւելի ապահով վիճակի մէջ են, քան թէ օրթաքեանդցիները, քէշիքեանդցիները և բաշքեանդցիները և միւս հայ գեղերը, այնպէս որ այդ գիւղում հաց ծախողներ կան, իսկ հաց ծախառնողներ հազիւ թէ գտնուին, նոյնպէս էլ ապահովութիւն է վայելում անասունների խոտ ու դարմանի կողմից: Սակայն մի կողմից Ղօյթուլչայն ամեն տարի իր փոփոխական հոսանքով քանդում տանում է նրա բերրի արտերը, անտառները և խոտանոցները մօտաւորապէս աւերելով 100 բեռան տեղ տարածութիւն, միւս կողմից Ղօյթուլ գիւղի կալուածատէր թուրք բէկերը Չիվայի տանում են նրանց հողերից ստացած եկամտի $\frac{1}{30}$ մասը: Բացի այդ, ղօյթուլցիները չունին իրանց անասունների համար ամառուան արօտատեղի (բացի երկու տանից որոնք ունին իրանց համար առանձին արօտատեղի Նոր-Բայազետի գաւառում), ուստի ստիպուած են ցիրուցան լինել թուրք գիւղերի օրաները, որովհետեւ արօտատեղիների կողմից թուրքերը հարուստ են հայերից բնակելով Դարալագեազի լեռնային մասերում, բայց այդ տեղերում իրանց անասունների կերակրելը պակաս հարուած չէ հասցնում ղօյթուլցիների նիւթական և բարոյական վաճակին: Ղօյթուլցիները խարխափում են տգիտութեան խաւարի մէջ, այնպէս, որ 1066 հոգուց 10 հոգի գրագէտներ հազիւ կարող էք գտնել: Թէև ղօյթուլցիները կարող են կրթել իրանց զաւակներին մերձակայ միդասեան արական դպրոցում Բէշիքեանդու, բայց այդ ուսումնարանը չի կարողանում բաւականացնել Բէշիքեանդու, Ալագեազու և Ղոչլղայու շինական հասարակութեան մանուկներին, որոնք բաժին ունին այնտեղ,

տարեկան մէկ ըուբլի դրամավճարի համար: Դոյթուցիները ունին մի ծերացած և գրեթէ անգրագէտ քահանայ, երկու ջրաղաց և մի բամբակ մաքրելու գործարան: Դոյթուցիները սակաւ կարօտութիւն ունենալով կենսական պիտոյքների, դուրս չեն գալիս գիւղից և չեն շփոււմ այլ գաւառների ու քաղաքների բնակիչների հետ, որի համար էլ նրանց մտաւոր վաճակը գտնւում է նահապետական դրութեան մէջ, նոյնիսկ նրանց հագստի ձևը միևնոյնն է, ինչ որ առաջ էր, օր. կանայք հագնում են դեռ քիւլաշան, իսկ տղամարդիկը կապուտ կտաւը, իրանց գործած ու ներկած: Մի քանի տներում կնիկները գործում են ընտիր գորգեր ու կապերտներ: Բնակիչները գաղթել են Պարսկաստանի Սոմայ գիւղից և խօսում են սալմաստցիների լեզուով:

Մ. Տ.-Ա.

(Պը շարունակուի)

Օր. X-ին

Անդին քոյրիկ,

էլ մի կրկնիր դու այս ցաւոտ օրերում,
Որ ողջ աշխարհն իմ մէջ է լոկ ամփոփւում,
Որ ամենից, ամեն ինչից առաւել
Սիրում ես ինձ, ինձնով ես լոկ դու տարուել:

Ձկնյ արդեօք մի այլ վսեմ գաղափար,
Որ պաշտելի բարձր լինի մեզ համար.
Ձկնն արդեօք դաւանանքներ ու խոհեր,
Որ կլանեն անվերջ տանջող մեր մարեր:

Նայիր, քոյրիկ, սևով պատած մեր կեանքին,
Արցունքի մէջ թաղուած կորած մեր օրին.
Նայիր՝ ինչպէս աշխարհը մեզ բանտ է մուծ,
Որտեղ շնչում, ապրում ենք մենք անօգուտ...

Սիրենք միմիանց, բայց այդ սիրուց առաւել
Մեզ պէտք է դեռ այլ խոհերով դրաւուել...
Սև օրերի սէրն էլ է սև երևում
Երբ նա միայն Նսի մէջ է ամփոփւում:

Ա. ՄԵՂՐԵԱՆՑ